

כמו שְנַאָמַר (שם קכא) אִשָּׁא עֵינֵי אֵל הֶהָרִים. מְשׁוּם שְדוּד הִיָּה מִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו לְהַעֲלוֹת אֶת דְּרָגָתוֹ לְהַתְעַטֵּר לְמַעַלָּה וּלְהַתְקַשֵּׁר שֵׁם בְּקִשְׁר שְׁלָם כְּרֵאוּי.

כְּמוֹ כֵּן (שם קג) לְדוּד בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֶת ה'. מְשׁוּם דְּרָגָתוֹ אָמַר. וּמָה אָמַר בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֶת ה'? אֶת - לְהַתְקַשֵּׁר בְּקִשְׁר לְמַעַלָּה. וְכָל קְרִבֵי, מִי הֵם קְרִבֵי? אֵלּוּ שְׂאָר חֵיוֹת הַשָּׂדֶה שְׁנִקְרְאוֹת קְרִבִּים, כְּמוֹ שְנַאָמַר (שיר ה) וּמַעֲי הַמוֹ עָלָיו. דְּבַר אַחַר בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי - בְּשִׁבְלוֹ הוּא אָמַר. אֶת ה' - זו שְׁלָמוֹת הַכֹּל. אֶת ה' - הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא, רְאִיתִי אוֹתְךָ שִׁבְאַתְּ עִם הַשְׂכִּינָה וְהַתְחַבְּרַתְּ. אָמַר לוֹ, כִּף זֶה וְדָאֵי. וְשִׁלַּשׁ פְּרָסָאוֹת שֶׁהִלְכְתִּי עִמָּה וְאָמַרְהָ לִי כִּמְהָ דְבָרִים מַעֲלִים, וְאֲנִי שְׁמַרְתִּי אוֹתָם לְיוֹם הַזֶּה, וְלֹא יִדְעַתִּי שֶׁהוּא הַמְּאֹר שְׁמַאִיר כְּמוֹ שְׂרָאִיתִי כְּעַתָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְיִהוּדִי הַהוּא, מַה שְׁמַךְ? אָמַר לוֹ, יוֹעֶזֶר. אָמַר לוֹ, יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר [דְּבַר אַחַר] יוֹשְׁבִים יַחַד. יוֹשְׁבוֹ עַל סֹלַע אַחַד בְּשָׂדֶה הַהוּא. פֶּתַח אוֹתוֹ הִיְהוּדִי וְאָמַר, (ישעיה מג) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מִחָה פִּשְׁעֵיךָ לְמַעַנִי וְחַטָּאוֹתֶיךָ לֹא אֲזַכְּרֶה. מַה הַטַּעַם פְּעַמִּים אֲנֹכִי אֲנֹכִי?.

אֲרָא אַחַד בְּסִינֵי, וְאַחַד בְּשַׁעָה שְׁבָרָא אֶת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב (שמות כ) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. זֶה הוּא בְּסִינֵי. וְאַחַד כְּשִׁבְרָא אֶת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב (ישעיה מוה) אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בְּרֵאתִי. הוּא כְּדִי לְהַרְאוֹת שְׂאִין פְּרוּד בֵּין מַעַלָּה וּמַטָּה.

לְעִילָא. נַפְשֵׁי, מְאֵן נַפְשֵׁי, (אִשָּׁא) דָּא דוּד (הוּא) דְּרָגָא קְדָמָאָה דְּקְאָמְרֵן. אִשָּׁא, אֶסְלַק. כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר, (תהלים קכא) אִשָּׁא עֵינֵי אֵל הֶהָרִים. בְּגִין דְּכָל יוֹמוֹי דְּדוּד הָוָה מִשְׁתַּדֵּל לְסִלְקָא דְּרָגִיָּה לְאַתְעַטְרָא לְעִילָא וּלְאַתְקַשְׁרָא תַּמָּן בְּקִשְׁוֹרָא שְׁלִים כְּדָקָא יְאוּת.

בְּגוּזְנָא דָּא (תהלים קג) לְדוּד בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֶת יִי בְּגִין דְּרָגִיָּה קְאָמַר, וּמַאי אָמַר בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֶת יִי. אֶת לְאַתְקַשְׁרָא בְּקִשְׁוֹרָא לְעִילָא. וְכָל קְרִבֵי, מְאֵן קְרִבֵי. אֵלּוּן שְׂאָר חֵיוֹן בְּרָא. דְּאֶקְרוּן קְרִבִּים כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר, (שיר השירים ה) וּמַעֲי הַמוֹ עָלָיו. דְּבַר אַחַר בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי, בְּגִינֵיהּ קְאָמַר. אֶת יִי דָּא שְׁלִימוֹ דְּכֹלָא, אֶת יִי כְּלָלָא דְּכֹלָא.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא חֲמִינָא לָךְ דְּהָא עִם שְׂכִינְתָא קְאֶתִית וְאַתְחַבְּרַת. אָמַר לִיָּה הֵכִי הוּא וְדָאֵי, וְתִלַּת פְּרָסֵי הוּא דְּאֶזִּילְנָא בְּהַדִּיָּה וְאָמַר לִי כְּמָה מְלִי מַעֲלִיָּיתָא וְאֲנָא אֲגִירְנָא לִיָּה לְיוֹמָא דָּא וְלֹא יִדְעֵנָא דְּאִיָּהוּ בּוֹצִינָא דְּנִהִיר כְּדָחֲמִינָא הַשְׁתָּא.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוֹדָאֵי מַה שְׁמַךְ, אָמַר לִיָּה יוֹעֶזֶר. אָמַר לִיָּה יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר (מלך חדא) יְתִיבֵן כְּחֹדָא, יְתִבוּ גִבֵי חַד טְנָרָא (דף טו ע"ב) בְּהַהוּא חֲקֵל. פֶּתַח הַהוּא יוֹדָאֵי וְאָמַר (ישעיה מג) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מוֹחָה פִּשְׁעֵיךָ לְמַעַנִי וְחַטָּאוֹתֶיךָ לֹא אֲזַכְּרֶה. מְאִי טַעְמָא תְּרִי זְמַנֵּי אֲנֹכִי אֲנֹכִי.

אֲרָא חַד בְּסִינֵי וְחַד בְּשַׁעָתָא דְּבָרָא עֲלָמָא, דְּכֶתִיב (שמות כ) אֲנֹכִי יִי אֱלֹהֶיךָ דָּא הוּא בְּסִינֵי. וְחַד כַּד בְּרָא עֲלָמָא דְּכֶתִיב, (ישעיה מה) אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בְּרֵאתִי. הוּא, בְּגִין לְאַחְזָאָה דְּלֹא הוּי פִּירוּדָא בֵּין עִילָא וְתַתָּא.

מוחה פשעיה. מעביר פשעיה לא כתיב, אלא מוחה. בגין דלא יתחזון לעלמין. למעני. מאי למעני, בגין אנון רחמין דתליין בי דכתיב, (דברים ד) כי אל רחום יי אלהיה וגו'.

דבר אחר מוחה פשעיה למעני - בא ראה, הרשעים של העולם עושים פגם למעלה, שפאשר אותם חטאים עולים, רחמים ואור עליון ויניקת הברכות לא יורדות למטה, והדרגה הזו אינה נוטלת ברכות שלמעלה להניק למטה. ומשום כך למעני, כדי שלא ימנעו ברכות להניק [לא] לכל. כמו כן, (שם לב) ראו עתה פי אני אני הוא. להראות שאין פרוד בין מעלה ומטה, כמו שנתבאר.

בא ראה, כמו זה פשנמצאים צדיקים בעולם, מתעוררות ברכות לכל העולמות. כיון שבא אברהם, התעוררו ברכות לעולם, שכתוב ואברכה ויהיה ברכה. מה זה והיה ברכה? רמז שימצאו בגללו ברכות למעלה ומטה, שכתוב ונברכו בך וגו', וכתוב ואברכה מברכה.

בא יצחק והודיע לכל שיש דין ויש דין למעלה להפרע מן הרשעים, והוא עורר את הדין בעולם כדי שייראו מהקדוש ברוך הוא כל בני העולם. בא יעקב ועורר רחמים בעולם, והשלים את האמונה בעולם, כראוי.

בימי אברהם מה כתוב? ומלפי צדק מלך שלם. שהתעטר הכסא במקומו, ואז נמצא מלך שלם ללא פגם כלל. הוציא לחם ויין - שהוציא מזונות וברכות לעולמות כלם כראוי. הוציא לחם ויין - שלא ימנעו הברכות

מוחה פשעיה. מעביר פשעיה לא כתיב, אלא מוחה. בגין דלא יתחזון לעלמין. למעני. מאי למעני, בגין אנון רחמין דתליין בי דכתיב, (דברים ד) כי אל רחום יי אלהיה וגו'.

דבר אחר מוחה פשעיה למעני. תא חזי חייבי עלמא עבדין פגימותא לעילא, דכד אנון חובין סלקין רחמין ונהירו עלאה ויניקו דברכאן לא נחית לתתא, והאי דרגא לא נטיל ברכאן דלעילא לינקא לתתא. ובגין כך למעני בגין דלא יתמנעון ברכאן לינקא (ליח) לכלא. פגוונא דא (דברים לב) ראו עתה כי אני אני הוא. לאחזאה דלא הוי פירוודא בין עילא ותתא כמה דאתמר.

תא חזי, פגוונא דא כד אשתפחו זכאין בעלמא אתערו ברכאן לעלמין פלהו. כיון דאתא אברהם אתער ברכאן לעלמא דכתיב ואברכה והיה ברכה. מאי והיה ברכה. רמז דישתפחו בגיניה ברכאן לעילא ותתא דכתיב ונברכו בך וגו' וכתוב ואברכה מברכה.

אתא יצחק אודע לכלא דאית דין ואית דיין לעילא לאתפרעא מרשיעיא, ואיהו אתער דינא בעלמא בגין דידחלון ליה לקדשא בריך הוא כל בני עלמא. אתא יעקב ואתער רחמי בעלמא ואשלים מהימנותא בעלמא כדקא חזי.

ביומי דאברהם מה כתיב ומלפי צדק מלך שלם, דאתעטר כרסייא בדוכתיה, וכדין אשתכח מלך שלם בלא פגימו כלל. הוציא לחם ויין דאפיק מזונין לעלמין פלהו כדקא חזי. הוציא לחם ויין דלא אתמנעו ברכאן מפלהו עלמין. הוציא כמה דאת אמר, (בראשית א) תוצא הארץ מדרגין